

FAMILJEHEMSFÖRÄLDRARS KONTAKT MED UNGA EFTER ATT VÅRDEN AVSLUTATS

Ingrid Höjer¹ och Inger Oterholm²

¹Seniorprofessor i socialt arbete, Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet

² Professor i socialt arbete VID vitenskapelige høgskole i Oslo

I studien *Familjehemsföräldrars kontakt med unga efter att vården avslutats* (Finansierad av Stiftelsen Allmänna Barnhuset) är fokus på familjehemsföräldrars erfarenheter och upplevelser då unga flyttar ut från placeringar i familjehem för att etablera sig i vuxenlivet. Idag är kunskapen begränsad vad gäller hur familjehemsföräldrar uppfattar situationen då vården avslutas.

18 familjehemsföräldrar från Norge (från 13 familjehem) och 17 familjehemsföräldrar från Sverige (från 14 familjehem) har intervjuats i studien. Följande kriterier användes för behörighet att delta i studien: Erfarenhet av att ta hand om minst en ung person (15 – 18 år) som lämnat familjehemmet på grund av att placeringen avslutats av åldersskäl – det vill säga att den unge uppnått 18 års ålder. Placeringen skulle ha pågått i minst ett år och placeringens avslutande ha skett senast fem år från intervjun.

Det blev tydligt i intervjuerna att familjehemsföräldrarna på många sätt stöttade de unga efter att de hade flyttat ut från familjehemmet. Stödet var ofta relaterat till praktisk hjälp och praktisk kunskap – exempelvis hjälp med att hitta lägenhet och flytta, lära sig betala räkningar, laga mat, tvätta kläder, betala skatt, ordna med hemförsäkring, hitta en tandläkare. Många av intervjuade familjehemsföräldrarna gav omfattande stöd till de unga efter att placeringen avslutats, men de pekade också på att det kunde vara svårt att bibehålla relationen. I några fall hade familjehemsföräldrarna endast begränsad kontakt med de unga.

De flesta av familjehemsföräldrarna beskrev hur de såg de barn och unga som varit placerade hos dem som en del av sin familj, både nu och i framtiden, men det fanns familjehemsföräldrar som var osäkra på hur den framtida relationen skulle utvecklas. En sådan osäkerhet var ofta kopplad till psykiska ohälsa, som i hög grad påverkade de ungas sociala relationer efter det att de lämnat familjehemmet. För de unga som kämpade med psykisk ohälsa av olika slag blev det svårare både att upprätthålla sociala relationer och att skapa nya

Ett antal familjehemsföräldrar upplevde att det hos socialtjänsten fanns en begränsad insikt om och förståelse för de ungas situation då de flyttade ut från familjehemmet. I intervjuerna har vi flera beskrivningar av ett instrumentellt förhållningssätt från socialtjänsten, där 18-årsdagen eller avslutad gymnasieutbildning var en icke-

förhandlingsbar gräns där placeringen skulle avslutas. Det fanns också frekvent information i intervjuerna som beskrev en bristande medvetenhet från socialtjänsten om hur de ungas psykiska ohälsa påverkade hur deras övergång från en familjehemsplacering till självständigt boende. I många fall ägnades föga uppmärksamhet åt ungdomarnas faktiska förmåga att hantera övergången till ett självständigt liv.

Det fanns ett starkt engagemang hos familjehemmen, och de relationer som skapades mellan familjehemsplacerade unga och familjehemsföräldrar fick betydelse även då placeringen avslutats. Det är väsentligt att socialtjänsten uppmärksammar tidigare placerade ungas behov av fortsatt stöd och att familjehemmens engagemang och kunskap om de unga tas tillvara då placeringen avslutas.

Nyckelord: Familjehemsföräldrar, avslutade placeringar, relationer till unga

REFERENSER

- Oterholm, I. & Höjer, I (2023) When young people age out of care: Foster care in a life course and network perspective. *Child and Family Social Work*. <https://doi.org/10.1111/cfs.13111>
- Höjer, I. & Oterholm, I. (2023) Foster carers' views of the transition from foster care to adulthood for young people with mental health problems from a life-course perspective, *Nordic Social Work Research*, DOI: <https://doi.org/10.1080/2156857X.2023.2298680>